

Ook Arameeërs werden door Turken uitgeroeid

Johny Messo

Niet alleen Armeniërs, maar ook andere volken werden uitgeroeid onder het Ottomaanse bewind. Daarom vinden de Arameeërs, waarvan er 17.000 in Nederland leven, het hoogst ongelukkig dat de genocide die zich tijdens de Eerste Wereldoorlog in Klein-Azië afspeelde, tegenwoordig bekend staat als 'de Armeense genocide'.

De Arameeërs, een christelijk volk dat al eeuwen in het Midden-Oosten woont, zijn in diezelfde periode door de islamitische Turken en Koerden massaal uitgemoord. Al in 1920 beklagde de afgezant en latere patriarch van de Syrisch-orthodoxe kerk, die de zaak van zijn gemeenschap bij de toenmalige vredesconferenties bepleitte, zich erover dat de slachtoffers van de moorden werden aangeduid met 'Armeniërs'. In de Europese media en de politieke wereld, zo

constateerde hij in zijn memorandum aan de Vredesconferentie van Londen, „worden alle Turkse massacres de 'Armeense massacres' genoemd, terwijl de juiste benaming 'de christelijke massacres' zou moeten zijn, omdat alle christenen in dezelfde mate geleden hebben.”

De huidige discussies rond de 'Armeense genocide' worden op de voet gevolgd door de ongeveer 17.000 Aramese Nederlanders, die voor het grootste deel verenigd zijn in de Syrisch-orthodoxe kerk in Enschede. Vrijwel iedere Arameeër die hier woont, juicht het standpunt van de Nederlandse regering en de publieke opinie toe. Toch roept het debat bij hen gemengde gevoelens op. Want ook hun voorouders hebben geleden onder de vervolgingen. Maar daarover horen zij niets in het debat.

Aziz Aygur, de zegsman van de Aramese Beweging voor Mensenrechten, vindt dat het predikaat 'Armeense genocide' te beperkt is: „Een dergelijke beschrijving van

de volkerenmoord doet onrecht aan de nabestaanden van bijvoorbeeld de honderdduizenden Griekse en Aramese slachtoffers die destijds ook van het leven beroofd zijn. Men werd vooreerst om zijn christelijke identiteit ver-

Spreek liever van de 'Ottomaanse genocide'

moord en pas in de tweede plaats vanwege zijn nationaliteit.” Ook de Armeniërs waren christenen.

De Arameeërs gebruiken een andere term voor de volkerenmoord in deze regio, namelijk de 'Ottomaanse genocide'. Hiermee wordt het accent verschoven van de slachtoffers naar de daders en behoeven degenen die deze bloedbaden als 'genocide' erkend trachten

te krijgen, zich niet als vergeten of miskend te beschouwen.

Aygur wijst ook op een ander punt: „Alle beschuldigingen die de Turken tegen de Armeniërs uiten, gaan in ieder geval niet op voor de Arameeërs, van wie de meeste Turken amper gehoord hebben.

De Arameeërs hebben nooit over een eigen leger of wapenarsenaal beschikt om van een opstand tegen het getrainde leger van de Turkse bezetter te kunnen dromen, noch hebben zij ooit aan de zijde van de Russen tegen de Turken gestreden. Zij zijn altijd vreedzame burgers gebleven, maar toch zijn ook zij stelselmatig uitgemoord door het Ottomaanse leger, door Koerdische stammen en door vrijgelaten gevangenen.” Bovendien, zeggen Aramese bronnen, begon de Ottomaanse genocide niet tijdens de Eerste Wereldoorlog, maar al in 1895. Een Aramees handschrift uit 1896 meldt dat in 1895-1886 zo'n 80.000 Armeniërs en 25.000 Syrisch-orthodoxen

werden vermoord.

Aygur: „Het is essentieel voor alle volken die in de Ottomaanse gebieden van vóór 1923 land kwijtgeraakt zijn of veroverd hebben en medeburgers verloren of omgebracht hebben, om tot een vreedzame en rechtvaardige oplossing te komen. Wij, Arameeërs, zijn gaarne bereid om hieraan actief mee te werken. Maar we kunnen dat niet doen onder de vlag van de Armeense kwestie.”

Vrijwel alle onafhankelijke ooggetuigenverslagen vertonen opmerkelijke overeenkomsten. Enkele gezaghebbende bronnen zijn Sébastien de Courtois, *Le génocide oublié: Chrétiens d'Orient, les derniers araméens*.

David Gaunt, *Massacres, Resistance, Protectors: Muslim-Christian Relations in Eastern Anatolia during World War I*.

Johny Messo is lid van de Syrisch-orthodoxe kerk en student Hebreeuwse en Aramese Talen aan de Universiteit Leiden.